

Luonto- ja ilmastotiedolla johtaminen Keski-Suomen vahvuudeksi -hanke (LUMOAVA)

Hankesuunnitelman tavoitteet, toimenpiteet ja konkreettiset tulokset

Toteuttajat: Keski-Suomen liitto, Keski-Suomen ELY-keskus

Rahoitus: JTF

Kesto: 9/2023–12/2025

Hankkeen tavoitteet

Hankkeen tavoitteena on kytkeä kahden suuren ilmiön eli ilmastonmuutoksen ja luontokadon hillinnän työyhteen Keski-Suomessa ja mahdollistaa luonto- ja ilmastotietoon perustuva kestävä aluekehitys. Hankkeen tavoitteena on tuottaa tietoa sekä saada tutkimustietoa laajasti käyttöön Keski-Suomessa. Hankkeen tavoitteena on tunnistaa uutta liiketoimintaa luontokadon torjunnasta ja ilmastonmuutoksen hillinnästä ja lisätä luonnonhoidon osaamista. Erityisesti tavoitteena on auttaa niitä alueita, joille kohdistuu suuria maankäytön muutospaineita toisaalta turvetuotannon vähenemisen ja toisaalta uusiutuvan energian kuten tuuli- ja aurinkoenergian tuotannon lisääntymisen takia. Näitä alueita on erityisesti pohjoisessa Keski-Suomessa. Pidemmän aikavälin tavoitteena on pysäyttää luontokato ja saavuttaa hiilineutraalius Keski-Suomessa Keski-Suomen strategian mukaisesti vuoteen 2030 mennessä. Hankkeen pidemmän aikavälin tavoitteena on elinvoimainen ja kokonaiskestävä Keski-Suomi, jossa niin luonto- kuin ihminenkin voivat hyvin. Tarkemmin hankkeen tavoitteet voidaan jakaa kolmeen osaan, jotka ovat

- 1) Tuottaa tietoa Keski-Suomen luonnon kokonaistilanteesta ml. luontotyypeistä ja lajistosta sekä maankäyttösektorin hiilitaseesta. Tunnistaa biodiversiteetin ja ilmastonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen yhteyksiä ja mahdollisia ristiriitaisuuksia. Tuottaa tietoa siitä, mitä vaikutuksia luontokadolla on alueen toimijoille ja minkälaisia vaikutuksia luontokatoon eri toiminnoilla on.
- 2) Tunnistaa teemoja ja tilanteita, joissa Keski-Suomessa luonto- ja ilmastokysymyksiin erityisesti tulisi kiinnittää huomiota. Koota ja kehittää toimenpiteitä, joilla eri toimijat voivat hillitä luontokatoa ja sopeutua ilmastonmuutokseen. Kehittää ja ottaa käyttöön työkaluja ja menetelmiä, joilla ilmasto- ja luontotieto saadaan eri toimijoiden käyttöön maakunnassa ja joilla Keski-Suomen luonnon tilaa ja luonto- ja ilmastotyön etenemistä voidaan seurata. Vahvistaa biodiversiteetti- ja ilmastotiedon ohjausvaikutusta ja integrointia päätöksentekoon.
- 3) Lisätä maakunnan erilaisten toimijoiden kuten kuntien, yritysten ja yhdistysten tieto- ja taitotasoa luontokadosta, ilmastonmuutoksesta ja luonnontilan parantamisesta. Opastaa ja lisätä tietoa yleisellä tasolla luonnon elinympäristöjen ennallistamisesta, maankäytön kestävästä muutoksista, vieraslajien torjunnasta ym. konkreettisista luonnontilaa parantavista teoista. Auttaa yrityksiä tunnistamaan ja löytämään luontokadon ehkäisystä ja ilmastonmuutoksen hillinnästä uutta liiketoimintaa ja parantaa erityisesti maaseudun työllisyyttä.

Hankkeen toimenpiteet on jaettu kolmeen työpakettiin, jotka vastaavat kukin yhteen osatavoitteeseen ja sisältävät useita toimenpiteitä. Toimenpiteiden sisältö tarkentuu hankkeen edetessä, esim. selvitysten valmistuessa. Hankkeen kohdealueena on koko Keski-Suomi. Toimenpiteitä kohdistetaan Saarijärven-Viitasaaren seudulle seudun pinta-alan suhteessa maakunnan pinta-alaan eli 40 %.

Työpakettissa 1., Tietopohjan täydennys, tuotetaan tietoa Keski-Suomen luonnon tilasta sekä hiilinieluista ja -varastoista. Täydennetään ymmärrystä luontokadon ja ilmastonmuutoksen yhteyksistä ja selvitetään luontokadon vaikutuksia Keski-Suomeen. Työpaketti sisältää omaa työtä ja tilattavia selvityksiä. Työpakettissa 2., Tiedolla johtamisen kehittäminen, viedään luonto- ja ilmastotietoa osaksi maakuntatason prosesseja, tunnistetaan monimuotoisuustoimia ja -toimijoita ja täydennetään Hiilineutraali Keski-Suomi 2030 -tiekartasta Keski-Suomen Luonto- ja ilmastotiekartta. Lisäksi työpakettissa luodaan tiekartan yhteyteen tietopankki ja seurantamalli sekä luodaan alueellisen yhteistyön malli. Työpakettissa 3., Tieto käyttöön Keski-Suomessa, tehdään näkyväksi luontokadon vaikutuksia sekä tunnistetaan ja tehdään näkyväksi kiertotalouden mahdollisuuksia luontokadon torjunnassa ja ilmastonmuutoksen hillinnässä ja siihen sopeutumisessa. Tunnistetaan liiketoimintamahdollisuuksia ja tehdään niitä näkyviksi. Tarjotaan tukea ja tietoa (mm. infotilaisuuksia, yleisiä ja avoimia koulutuksia ja työpajoja) sidosryhmille kuten kunnille, yrityksille, yhdistyksille ja maanomistajille. Lisätään yritysten välistä yhteistyötä ja verkostoitumista, esim. Keski-Suomen yritysten ympäristövastuullisuusverkosto YmpyräKSin kautta. Työpakettien sisältämät toimenpiteet on kuvattu tarkemmin alla.

Hankkeen konkreettiset toimenpiteet

Työpaketti 1. Tietopohjan täydennys

1.1 Tietoa Keski-Suomen luonnon tilasta. Keski-Suomen liitto (KSL) ja Keski-Suomen ELY-keskus (ELY) selvittävät Keski-Suomen luontotyyppien ja lajiston tilannetta. Vastuu: ELY, Toteutus: ostopalvelu, 9/23–4/24

1.2 Tietoa Keski-Suomen hiilinieluista ja -varastoista nyt ja tulevaisuudessa. KSL ja ELY selvittävät Keski-Suomen hiilivarastojen ja -nielujen nykytilaa ja tulevaisuuden skenaarioita. Hiilineutraaliustavoitteeseen pääsemiseksi pitää vähentää kasvihuonekaasupäästöjä, huolehtia hiilivarastojen säilymisestä ja kasvattaa hiilinieluja. Alueellista päästötietoa on, mutta tieto hiilivarastoista ja -nieluista puuttuu. Selvitystä käytetään hankkeessa hiilinieluihin ja -varastoihin liittyvien toimenpiteiden suunnittelussa ja seurannassa. KSL tilaa ja julkaisee selvityksen, jota ohjaa yhdessä ELY kanssa. Vastuu: KSL, Toteutus: ostopalvelu, 9/23–6/24

1.3 Ymmärrystä luontokadon ja ilmastonmuutoksen yhteyksistä. KSL ja ELY selvittävät luontokadon torjumisen ja ilmastonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen yhteyksiä erityisesti Keski-Suomen olosuhteissa ja toimintaympäristössä: paljon suopeltoja ja metsää sekä paine uusiutuvan energian tuottamiselle tuuli- ja aurinkovoimalla. KSL ja ELY tarkastelevat Hiilineutraali Keski-Suomi 2030 -tiekartan toimenpiteiden luontovaikutuksia pohjaksi toimenpiteelle 2.3. Vastuut: KSL: kirjallisuuskatsaus, asiantuntijahaastattelut, sidosryhmätyöpajat, ELY: asiantuntijarooli. Toteutus: oma työ, 9/23–11/24

1.4 Selvyttä luontokadon vaikutuksiin Keski-Suomessa. KSL ja ELY selvittävät luontokadon suoria ja epäsuoria vaikutuksia Keski-Suomeen, erilaisiin toimijoihin ja elinkeinoin. Arvioinnissa huomioidaan ilmastonmuutoksen eteneminen, hillintä ja sopeutuminen. Vaikutuksia arvioidaan kokonaiskestävyyden periaatteiden mukaisesti (ekologiset, taloudelliset, sosiaaliset ja kulttuurilliset vaikutukset). Selvitys on taustaa työpaketille 3. Vastuut: KSL: kirjallisuuskatsaus, asiantuntijahaastattelut, sidosryhmätyöpajat ELY: asiantuntijarooli. Toteutus: oma työ, 4/24–3/25

Työpaketti 2. Tiedolla johtamisen kehittäminen

2.1 Luonnon monimuotoisuus huomioon maakuntatason strategisissa prosesseissa. Keski-Suomen strategian mukaisesti Keski-Suomea tulee kehittää kokonaiskestävyyden periaatteiden mukaisesti. KSL ja ELY tunnistavat prosesseja, joissa luontokato erityisesti tulisi huomioida päätöksenteossa Keski-Suomessa. Tämä voi liittyä esim. erilaisten maankäytön muutospainneiden ristiriitaan luonnon monimuotoisuuden vaalimisen kanssa. Arvioinnissa huomioidaan DNSH-periaate. KSL vie yhdessä sidosryhmien kanssa hankkeessa (erityisesti työpaketti 1) tuotettua tietoa alueellisiin strategia- ja suunnitteluprosesseihin. Vastuu: KSL, Toteutus: oma työ, 9/23–12/25

2.2 Kartoitusta monimuotoisuustoimista ja -toimijoista. KSL ja ELY kartoittavat Keski-Suomessa tehtyjä, suunniteltuja ja tarpeellisiksi tunnistettuja monimuotoisuustoimia ja tunnistavat eri toimijoiden rooleja monimuotoisuustyössä. KSL ja ELY haastattelevat kuntia, yrityksiä ja yhdistyksiä, tekevät kyselyitä ja/tai järjestävät työpajoja, kartoittavat toimia tallennetusta tiedosta kuten lupa-asiakirjoista. Kartoitus on taustaa työpaketille 3. Vastuu: KSL. Toteutus: oma työ, 9/23–8/24

2.3 Hiilineutraali Keski-Suomi 2030 -tiekartan täydennys Keski-Suomen Luonto- ja ilmastotiekartaksi. KSL täydentää Hiilineutraali Keski-Suomi 2030 -tiekartasta Luonto- ja ilmastotiekartan, joka huomioi ilmastonmuutoksen hillinnän lisäksi ilmastonmuutokseen sopeutumisen sekä luontokadon torjunnan. Apuna on työpaketissa 1 tuotettu tieto sekä toimenpiteessä 2.2 tunnistetut toimet. KSL toteuttaa verkkosivustomuotoisen tiekartan, johon kootaan eri sektoreiden ja toimijoiden toimenpiteitä ja järjestää sen valmistelemiseksi työpajoja ja keskusteluita eri sidosryhmien kanssa. Vastuut: KSL koordinointi, ELY asiantuntijarooli. Toteutus: oma työ, 2024

2.4 Parannusta tiedon saavutettavuuteen ja uusi materiaalipankki. KSL luo Luonto- ja ilmastotiekartan yhteyteen materiaalipankin, johon KSL ja ELY kokoavat tietoa luontokadon torjunnasta ja ilmastonmuutoksen hillinnästä erityisesti Keski-Suomessa. Tietopankki toimii luotettavan tiedon lähteenä kaikille maakunnan toimijoille ja vastaa esim. kuntien ja koulujen tarpeeseen luotettavasta, helposti saavutettavasta tiedosta. Vastuut: KSL koordinointi, ELY asiantuntijarooli. Toteutus: oma työ, 4/24–3/25

2.5 Alueellisen luonto- ja ilmastotyön seuranta- ja yhteistyömallit. KSL ja ELY luovat osaksi tiekarttaa seurantamallin ja julkaisevat seurantatietoa. Mallissa kuvataan indikaattorit, joilla tiekartan toimenpiteiden, luontokadon torjunnan ja ilmastonmuutoksen hillinnän kehitystä Keski-Suomessa seurataan. Taustana käytetään kansallisen tilastotiedon lisäksi työpaketissa 1 tuotettua tietoa. Seurantatietopalvelulla varmistetaan Keski-Suomen luontoja ilmastotyön avoimuus, läpinäkyvyys ja saavutettavuus. KSL ja ELY luovat Luonto- ja ilmastotiekartan toteutuksen tueksi alueellisen yhteistyön mallin hyödyntäen työpakettien 1 ja 2 tuloksia toimijoiden tunnistamisessa ja toimintatapojen sopimisessa. Yhteistyöllä varmistamme tiekartan toimenpiteiden etenemisen ja työn jatkuvuuden myös hankeajan jälkeen. Vastuut: KSL koordinointi, ELY asiantuntijarooli. Toteutus: oma työ, 2025

Työpaketti 3. Tieto käyttöön Keski-Suomessa

40 % työpajoista ja tapaamisista tarjotaan ensisijaisesti pohjoisen Keski-Suomen alueelle. Yrityksille suunnatuissa tilaisuuksissa aiheita käsitellään yleisellä tasolla. Tilaisuudet ovat avoimesti saatavilla. Toimenpiteillä ei tueta yksittäisen yrityksen toimintaa.

3.1 Yritysten monimuotoisuusvaikutuksia näkyviin. KSL ja ELY auttavat erilaisia yrityksiä tunnistamaan toimintansa vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen. KSL tuottaa olemassa olevia, avoimia menetelmiä hyödyntäen mallin, jolla voidaan yksinkertaisesti analysoida yrityksen keskeisiä monimuotoisuusvaikutuksia

ja arvioida niiden merkittävyyttä (esim. värikoodattu taulukko). Malli ei kilpaile konsulttien toteuttamien monimuotoisuus selvitysten kanssa, vaan tarjoaa yrityksille ensiaskeleen omien monimuotoisuusvaikutusten ymmärtämiseen. KSL ja ELY auttavat yrityksiä tunnistamaan luontokadon vaikutuksia yritysten toimintaan. KSL ja ELY tarjoavat yrityksille infotilaisuuksia luonto- ja ilmastosuunnitelmien tekemisestä käyttäen työpakettien 1 ja 2 tuloksia. KSL viestii* tuloksista yhdessä yritysten kanssa. Hanketoteuttajien yhteinen tavoite: 5 tilaisuutta, 5 yritystä/tilaisuus. Vastuu: KSL, Toteutus: oma työ, 4/24–12/25

3.2 Kiertotalouden mahdollisuuksien tunnistusta. KSL ja ELY tunnistavat kiertotalouden ratkaisuja ilmastonmuutoksen hillinnässä ja siihen sopeutumisessa sekä luontokadon torjunnassa. KSL tekee kirjallisuuskatsauksen, KSL ja ELY haastattelevat mm. tutkimuslaitoksia ja yrityksiä ja tarpeen mukaan järjestävät työpajoja, koulutuksia tai kyselyitä. Tiedon pohjalta KSL luo yleistettyä, käytännön esimerkkeihin pohjautuvaa viestintämateriaalia* ja viestii tuloksista mm. yrityksille. Tausta-aineistona käytetään mm. Circwaste-hankkeessa tuotettua tietoa. Hanketoteuttajien yhteinen tavoite: 5 tilaisuutta, 5 yritystä/tilaisuus. Vastuu: KSL. Toteutus: oma työ, 4/24–12/25

3.3 Tunnistetaan ja tehdään näkyviksi liiketoimintamahdollisuuksia. KSL ja ELY auttavat erilaisia yrityksiä tunnistamaan luonto- ja ilmastonäkökulmien huomioimisesta syntyviä uusia liiketoimintamahdollisuuksia tai liiketoiminnan muutostarpeita. Näistä viestitään hyödyntäen toimenpiteissä 3.1. ja 3.2. hankittua tietoa. Yritysesimerkeistä viestimällä tehdään näkyväksi yritysten mahdollisuuksia löytää uutta liiketoimintaa luontokadon torjunnasta & luonto- ja ilmastonäkökulmien huomioimisesta. Hanketoteuttajien yhteisenä tavoitteena on tavoittaa vähintään 5 yritystä. Vastuu: KSL koordinointi ja viestintä*, ELY: uusien liiketoimintamahdollisuuksien tunnistaminen yritysten kanssa. Toteutus: oma työ, 4/24–12/25

**toimenpiteissä 3.1-3.3. KSL tuottaa viestintämateriaalia, esim. tekstiä, kuvia, videoita. Viestinnässä hyödynnetään perinteistä ja sosiaalista mediaa, Luonto- ja ilmastotiekarttaa ja hanketoteuttajien verkkosivuja. Tehdään yhteistyötä YmpyräKS-verkoston kanssa.*

3.4 Kuntien luonto- ja ilmasto-osaamiseen tukea. KSL ja ELY selvittävät kyselyllä kuntien osaamista ja tarpeita liittyen luontokadon torjuntaan ja ilmastomuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen. KSL ja ELY tarjoavat kunnille tietoa ja tapaamisia työpakettien 1 ja 2 ja kyselyn tuloksiin perustuen luonto- ja ilmastotiedon käytöstä esim. kuntien maankäytön suunnittelussa. Hanketoteuttajien yhteinen tavoite: 5 tilaisuutta, 5 kuntaa/ tilaisuus. Vastuut: ELY: kouluttaja, KSL: koordinointi. Toteutus: oma työ, 1/24–12/25

3.5 Tuetaan yhdistysten luonto- ja ilmasto-osaamista. KSL ja ELY selvittävät kyselyllä yhdistysten tieto- ja osaamistarpeita liittyen luontokatoon ja ilmastomuutokseen. Yhdistyksillä on tärkeä rooli kansalaisten aktivoijina, kuntien tukena ja paikallisina toimijoina. KSL ja ELY tarjoavat yhdistyksille koulutusta esim. A lajitiedon keräämisestä ja tallentamisesta (laji.fi), B luotettavan lajitiedon merkityksestä lupaprosesseissa, maankäytön suunnittelussa ym., C vieraslajien tunnistamisesta ja torjunnasta ja D konkreettisista teoista, joilla vaikuttaa oman alueen luonnon monimuotoisuuteen. Hanketoteuttajien yhteinen tavoite: 5 tilaisuutta, 5 yhdistystä/tilaisuus. Vastuu: ELY: kouluttaja, KSL: koordinointi. Toteutus: oma työ, 4/24–12/25

3.6 Tuetaan maanomistajien luonto- ja ilmasto-osaamista. KSL ja ELY tukevat maanomistajien luonto- ja ilmasto-osaamista koulutuksilla ja tapaamisilla liittyen A turvetuotantoalueiden jälkikäyttöön ja ennallistamiseen ja niihin liittyviin vesiensuojelun kysymyksiin ja B erilaisten elinympäristöjen kunnostukseen ja hoitoon sekä niihin liittyviin rahoitusmahdollisuuksiin. Tehdään yhteistyötä keskeisten sidosryhmien kuten Metsähallituksen, Suomen metsäkeskuksen ja maanomistajayhdistysten kanssa. Hanketoteuttajien yhteinen tavoite: 5 tilaisuutta, 5 maanomistajaa/tilaisuus. Vastuut: ELY: kouluttaja, KSL: koordinointi. Toteutus: oma työ, 4/24–12/25

Hankkeen konkreettiset tulokset

Hankkeen tuloksena on A selvityksiä, kartoituksia ja arvioiteja, B tiekarttoja ja toimintamalleja, C yritysesimerkkejä, joista viestintämateriaalia ja D koulutusten/työpajojen sisältöjä ja materiaaleja. Seuraavassa on esitelty konkreettiset tulokset toimenpiteittäin. Hankkeen tuloksena Keski-Suomen luonto- ja ilmastotieto lisääntyy (tavoite ja työpaketti 1). Hankkeen tuloksena saadaan tieteellistä tietoa ja kokonaiskuvaa, joka julkaistaan selvityksinä:

1.1. Keski-Suomen luonnon tila. Toteutus 9/23–4/24, julkaisu 6/24

1.2 Keski-Suomen hiilivarastot ja -nielut. Toteutus: 9/23–6/24, julkaisu 9/24. Selvityksessä lasketaan Keski-Suomen hiilinielujen ja -varastojen nykytilanne sellaisilla menetelmillä, että tulos on vertailukelpoinen kansallisen laskennan tulosten kanssa. Lisäksi selvityksessä luodaan skenaarioita Keski-Suomen hiilinielujen ja -varastojen kehityksestä lähivuosina huomioiden esimerkiksi ennakoitavissa olevat sääntelymuutokset.

1.3 luontokadon torjumisen ja ilmastonmuutoksen hillinnän yhteydet Keski-Suomessa. Toteutus 9/23–11/24, julkaisu 12/24. Selvityksessä kartoitetaan luontokadon torjumisen ja ilmastonmuutoksen hillinnän yhteyksiä ja mahdollisia ristiriitaisuuksia Keski-Suomessa. Työ aloitetaan tunnistamalla Hiilineutraali Keski-Suomi 2030 -tiekartan toimenpiteiden vaikutuksia luontokatoon. Sen jälkeen aihetta käsitellään myös laajemmin.

1.4 kokonaiskestävyyden mukainen arviointi luontokadon vaikutuksista Keski-Suomeen. Toteutus 4/24–3/25, julkaisu 4/25. Arvioinnin lopputuloksena on ymmärrys luontokadon suorista ja epäsuorista vaikutuksista Keski-Suomeen. Arviointi on kokonaiskestävyyden mukainen eli se huomioi ympäristövaikutukset sekä taloudelliset, sosiaaliset ja kulttuurilliset vaikutukset Mittarit: julkaistut selvitykset/arvioinnit

Hankkeen tuloksena luonto- ja ilmastotiedollajohtaminen kehittyy Keski-Suomessa (tavoite ja työpaketti 2). Hankkeen tuloksena on kartoituksia ja toimintamalleja, sekä päivitetty ja laajennettu tiekartta:

2.1 Lista strategioista ja prosesseista, joissa luontokato pitäisi Keski-Suomessa erityisesti huomioida. Hankkeen tuloksena Keski-Suomen liitossa ja Keski-Suomen ELY-keskuksessa on parempi ymmärrys Keski-Suomen luonnon tilasta, hiilinieluista – ja hiilivarastoista sekä ilmastonmuutoksen ja luontokadon paikallisista vaikutuksista. Hankkeen tuloksena luontokato ja ilmastonmuutos viedään osaksi Keski-Suomen maakunnan strategia- ja suunnitteluprosesseja. Toteutus 9/23–12/25, listan julkaisu 12/25. Mittari: julkaistu lista, Keski-Suomen liiton henkilöstön arvio hankkeen aikana tapahtuneesta muutoksesta luontokadon ja ilmastonmuutoksen huomioimisesta maakunnan strategisissa prosesseissa, luonnon monimuotoisuuden maininnat strategioissa. Vaikutukset konkretisoituvat vahvemmin hankkeen jälkeen, kun eri strategioita päivitetään.

2.2 Kartoitus Keski-Suomen luonnon monimuotoisuustoimista ja -toimijoista. Tuloksena on monimuotoisuustoimien kooste, joka julkaistaan osana tiekartan materiaalipankkia. Toteutus 9/23–8/24, julkaisu 9/24. Mittari: julkaistu kooste toimista ja –toimijoista.

2.3 Hiilineutraali Keski-Suomi 2030 -tiekartasta laajennettu Keski-Suomen luonto- ja ilmastotiekartta, johon on koottu toimet, joilla Keski-Suomi tavoittelee hiilineutraaliutta ja luontokadon pysäyttämistä vuoteen 2030 mennessä. Vastaavaa, luonnon monimuotoisuuden turvaamisen ja ilmastonmuutoksen hillinnän yhdistävää alueellista tiekarttaa ei tiettävästi Suomessa vielä muualla ole. Tiekartan julkaisun myötä syntyy uusi viestintäkanava, jota hyödynnetään hankkeen viestinnässä. Toteutus 2024, julkaisu 12/24. Mittari: julkaistu laajennettu luonto- ja ilmastotiekartta -verkkosivusto.

2.4 Maakunnan luonto- ja ilmastotieto on kaikkien keskisuomalaisten toimijoiden saatavilla entistä paremmin, koska tieto on koottu tiekartan yhteyteen materiaalipankkiin. Materiaalipankkiin on koottu myös hankkeessa digitoitua selvitysaineistoa. Toteutus 4/24–3/25, julkaisu 3/25. Mittari: julkaistu materiaalipankki osana luonto- ja ilmastotiekarttaa.

2.5 seurantamalli Keski-Suomen luonnontilan, ilmastopäästöjen, hiilinielujen ja -varastojen sekä tiekartan toimenpiteiden seurantaan sekä alueellinen yhteistyömalli työn jatkuvuuden varmistamiseksi yhdessä tutkimusorganisaatioiden kanssa. Näiden kautta hankkeen tuloksena pidemmällä aikavälillä on ajantasainen ja päivittyvä käsitys luonto- ja ilmastotyön etenemisestä Keski-Suomessa sekä maakunnan toimijoiden yhteinen jatkuva ja vaikuttava työ luontokadon torjumiseksi ja ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi. Toteutus 2025, julkaisu 12/25. Mittari: julkaistu seurantamalli, osana luonto- ja ilmastotiekarttaa & luotu alueellinen yhteistyön malli.

Hankkeen tuloksena luonto- ja ilmastotietoa on otettu entistä enemmän käyttöön Keski-Suomessa (tavoite ja työpaketti 3). Konkreettisina tuloksina on arviointimalleja, työpajojen ja tilaisuuksien aineistoja, viestintämateriaalia:

3.1 keskisuomalaisissa yrityksissä on entistä enemmän tietoa luontokadon vaikutuksista yrityksiin ja yritysten vaikutuksista luontokatoon. Hankkeessa luodaan olemassa olevia menetelmiä hyödyntäen yritysten monimuotoisuusvaikutusten arvioimiseen yksinkertainen arviointimalli. Mallia käytetään hankkeessa esimerkkiyritysten monimuotoisuusvaikutusten tunnistamiseen ja edelleen kehitetään esimerkkiyritysten kokemusten perusteella. Toteutus 4/24–12/25, julkaisu 11/25. Mittari: julkaistu arviointimalli.

3.2 yrityksillä on parempi ymmärrys kiertotalouden ratkaisumahdollisuuksista. Aiheesta on yritysten saatavilla yleistettyä, mutta yritysten todellisiin esimerkkeihin pohjautuvaa viestintämateriaalia. Pidemmän aikavälin tuloksena on uutta liiketoimintaa keskisuomalaisille yrityksille ja mahdollisesti myös uusia yrityksiä. Lisäksi tuloksena on parempi työllisyys ja tulevaisuuteen kestävät liiketoimintamahdollisuudet erityisesti Keski-Suomen maaseudulla.

3.3 yrityksillä on parempi ymmärrys uusista liiketoimintamahdollisuuksista ja/tai liiketoiminnan muutostarpeista. Aiheesta on yritysten saatavilla yleistettyä, mutta yritysten todellisiin esimerkkeihin pohjautuvaa viestintämateriaalia. Pidemmän aikavälin tuloksena on uutta liiketoimintaa keskisuomalaisille yrityksille ja mahdollisesti myös uusia yrityksiä. Lisäksi tuloksena on parempi työllisyys ja elinvoimainen maakunta ml. maaseutu.

3.1-3.3 toimenpiteistä on tuloksena julkaistua, yleistettyä mutta todellisiin esimerkkeihin pohjautuvaa viestintämateriaalia. Toteutus 4/24–12/25, julkaisuja tehdään materiaalin valmistuttua jo toteutuksen aikana. Mittari: julkaistu viestintämateriaali

3.4 Keski-Suomen yritykset, kunnat ja yhdistykset tuntevat aiempaa paremmin luontokadon vaikutuksia toimintaansa ja osaavat aiempaa paremmin hillitä ilmastomuutosta ja torjua luontokatoa.

3.5 Hankkeen tuloksena keskisuomalaisilla yrityksillä, kunnilla ja yhdistyksillä on käytössään aiempaa ajantasaisempaa ja täydellisempää luonto- ja ilmastotietoa päätöksentekonsa tueksi. Toimijoilla on selkeämpi näkemys omista vaikutusmahdollisuuksistaan sekä ymmärrystä yhteistyömahdollisuuksista.

3.6 maanomistajilla ja luonnonhoitotyötä tekeville on käytössään aiempaa ajantasaisempaa luonto- ja ilmastotietoa päätöksentekonsa tueksi. Asianosaisilla on tietoa erilaisista turvealueiden jälkikäyttövaihtoehdoista erityisesti huomioiden niiden luonto- ja ilmastovaikutukset. Pitkän aikavälin tuloksena on luonto- ja ilmastonäkökulmasta viisaaseen jälkikäyttöön otettuja turvetuotantoalueita ja luonto-

KESKI-SUOMEN LIITTO

ja ilmastönäkökulmasta viisaasti hoidettuja ja/tai kunnostettuja elinympäristöjä. Näiden toimien konkreettisena pitkän aikavälin tuloksena on luontokadon pysähtyminen ja hiilivarastojen säilyminen sekä hiilinielujen kasvaminen Keski-Suomessa.

3.1-3.6 toimenpiteistä on tuloksena soveltuvin osin julkaistuja työpajojen, koulutusten & tilaisuuksien aineistoja. Toteutus 4/24–12/25, julkaisut tilaisuuksien jälkeen. Mittari: julkaistut aineistot.

Työpaketin 3 mittarit: Järjestettyjen koulutusten, työpajojen ja tilaisuuksien määrä, tilaisuuksiin osallistuneiden henkilöiden, yritysten, kuntien ja yhdistysten määrä, tilaisuuksien palautekyselyt, julkaistu aineisto, kysely maanomistajille ja luonnonhoitotyötä tekeville tietämyksen lisääntymisestä, kunnostettujen elinympäristöjen ja jälkikäyttöön otettujen turvetuotantoalueiden määrä ja pinta-ala. Myös maakunnallista ja toimialakohtaista kattavuutta seurataan määrällisten tietojen avulla.

Viestintä on iso osa hankkeen toimintaa. Hankkeen viestintä pohjautuu työpaketissa 1 tuotettavaan tietoon. Viestintä on suuressa osassa erityisesti työpaketteja 2 ja 3. Viestintä on keskeinen keino saavuttaa hankkeen tuloksia eli viedä luonto- ja ilmastotietoa osaksi maakunnan eri toimijoiden työtä ja luoda elinvoimaista maakuntaa, jossa sekä luonto, että ihminen voivat hyvin. Yllä mainittujen mittareiden lisäksi viestintää mitataan seuraavilla mittareilla: käyttöön otetut Keski-Suomen luonto- ja ilmastotyön some-kanavat, tiekarttasivusto, kirjallisten julkaisujen, pidettyjen puheenvuorojen ja sosiaalisen median seuraajien määrät hankkeesta ja sen tuloksista tehtyjen mediajulkaisujen määrä

Euroopan unionin
osarahoittama

KESKI-SUOMEN LIITTO

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus